

ressò mont-roigenc

COSES D'ABANS (7)
24/2026

Martí Rom
www.martirom.cat

01-02-2026

Més petits bocins de Mont-roig.

Robatori a uns tractants de porcs valencians (1875)

El “Boletín Oficial de la provincia de Tarragona”, del 10 de març de 1875, comenta el robatori als germans Bley, tractants de porcs, de València, als quals “la noche del día primero de noviembre (*de 1874*) se robó en la masía de la Peleijana, del término de Montroig, la cantidad de seiscientos duros o más, un par de alpargatas y una manta...”. Era una citació del Jutjat de Falset de l'1 de març de 1875.

Sorprèn la quantitat de diner, “seiscientos duros”, 3.000 pessetes de l'època. Era normal esmentar una certa quantitat de diner en “duros”. També sorprèn que els lladres s'endugueren, a més, unes espadenyes i una manta.

On estava la “masía de la Peleijana”? Ferran Jové Hortonedà diu que es designava popularment “Palaijà” per “Pallejà”¹. Així doncs, estariem parlant de la masia del Pallejà. Continua explicant Ferran Jové: “Es tracta d'una propietat amb fama d'haver estat molt gran, a hores d'ara convertida tota, o gairebé tota, en una gran urbanització que exhibeix l'estrambòtic nom de Pino Alto, que no és altra cosa que l'adaptació barroera del conegut pi del Pallejà o potser més antigament lo pi Alt. Aquesta propietat és a la riba septentrional del riu de Llastres, entre la carretera de València i el mar. L'edifici de l'antic mas, en estat ruïnós, encara es pot veure a la banda oriental de l'antiga carretera, poc abans de l'esmentat riu de Llastres...”².

Josep Grifoll Solé. “Peatón conductor” de Reus a Mont-roig (1875)

El “Diario de Barcelona”, del 8 d'octubre de 1875, informa que la Direcció General de Correus i Telègrafs havia nomenat “peatón conductor” de Reus a Mont-roig, a Josep Grifoll Solé.

¹ “Estudi onomàstic de la vila de Mont-roig del Camp” de Ferran Jové Hortonedà (Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999), pàg. 382.

Aquesta família Pallejà també surt esmentada en el text “La nissaga dels Rom (2): Els Rom de Vilanova” del llibre “Mont-roig. D'altres esberles d'un mosaic esbocinat” (Arola Editors, 2023), exactament a la pàg. 286.

² “Estudi onomàstic de la vila de Mont-roig del Camp” de Ferran Jové Hortonedà (Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999), pàg. 370.

“Peatón conductor” era el terme que utilitzava Correus per designar a la persona que duia la correspondència des d’una població central, en aquest cas era Reus, a una altra per distribuir-la (Mont-roig). En el segle XIX i inicis del XX aquest trajecte es feia a peu. És el que més tard es va denominar “carter”, el que duia les cartes.

Per una circular del 1839 sabem que havien de saber llegir i escriure, cosa que no era freqüent. Cap a finals del segle XIX cobraven 365 pessetes anuals. En aquesta època, a més, rebien una compensació econòmica extra, l’anomenat “cuartillo”, pel lliurament a domicili. Aquest va desaparèixer a inicis del segle XX.

Assumptes llòbrecs i / o insòlits

Estem veient com molts assumptes que estem referint, que es publicaven a la premsa, són de temes sinistres, macabres o curiosos. Haurem de recordar aquella dita periodística que es notícia que un home mossegui un gos però, normalment, no ho és quan un gos mossegui un home.

També cal remarcar que en determinats períodes històrics proliferen aquest tipus de notícies. Per exemple, el posterior a la Segona Guerra Carlina i fins l’arribada de la Primera República, des del 1850 al 1873, i també durant la Tercera Guerra Carlina. Com deia: “La història d’un poble també la conformen un reguitzell de notícies, sovint curtes, que informen d’afers curiosos, tèrbols, foscos... Alguns són desoris de la vida quotidiana”.

Això ho deia a la introducció de l’apartat “Assumptes llòbrecs i / o insòlits” del llibre “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat”³. Eren 12 textos que poden complementar aquesta relació actual:

“Ventades, aiguats, pedregades i neu (segle XIX)”⁴

“Un assalt a l’Estany Salat (1828)”⁵

“Un poema de 1845 on surt Mont-roig i Miramar”⁶

“Alguns assassinats (segle XIX)”⁷

“Un enverinament (1856)”⁸

“Alguns robatoris rars del segle XIX”⁹

“El crim de Constantí de 1857”¹⁰

“Assassinat d’un mont-roigenc dit Agustí Sardà (1861)”¹¹

³ “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 467.

⁴ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 19-04-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 469.

⁵ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 09-01-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 475.

⁶ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 09-07-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 479.

⁷ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 30-07-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 493.

⁸ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 13-02-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 497.

⁹ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 28-05-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 499.

¹⁰ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 13-10-2015. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 503.

“Una fàbrica de moneda falsa (1867)”¹²

“Un important botànic alemany a Mont-roig (1873)”¹³

“El crim d’una llevadora (1878)”¹⁴

“Un part estrany (1888)”¹⁵

Contraban de sucre (1875)

El “Diario de Barcelona”, del 9 d’octubre de 1875, publicava: “Una sección de carabineros condujo ayer desde Cambrils a esta ciudad (*Reus*) un carro con cajas de azúcar de contrabando, procedentes de una presa hecha en Montroig, siendo depositadas en la Aduana para los efectos que determina la ley”.

Riudomencs i mont-roigencs (1875)

En el text “Emigració de Riudoms a Tarragona en el marc de la Tercera Guerra Carlina” del company Josep M. Grau i Pujol, publicat a la revista “Lo Floc”, de Riudoms, núm. 216 (2016) hi ha dues anotacions que em permeto reproduir.

“Francesca Mas Pedret, de Riudoms, minyona, data de naixement 1854, edat 19 anys (1873), servia a casa d’un metge de Mont-roig del Camp (Pere Miralles), casat amb una dona de Riudecanyes”.

“Joan Nogués Estrems, comerciant, data de naixement 1828, edat 41 anys (1869), la seva muller era de Mont-roig del Camp”.

Malalties a Mont-roig (1876)

Llegim al “Diario de Tarragona”, del 4 d’octubre de 1876: “Parece que se han dado las órdenes oportunas para averiguar el carácter de las enfermedades, que según indicó algún periódico de esta provincia, se habían presentado en Montroig y cuidar, al mismo tiempo, del exacto cumplimiento de las prescripciones sanitarias ordenadas en varias circulares insertas en el Boletín oficial”.

En el mateix diari, un mes després, el 5 de novembre de 1876 hi trobem: “La desaparición de inmundicias de esta villa y alrededores solo fue momentánea, y bien podemos decir que las lluvias han empeorado la situación, pues al paso que no se ha hecho nada en obsequio a la higiene pública, las aguas nos han puesto las calles y caminos de un modo intransitable, amén de un gran charco que han practicado a medio

¹¹ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 26-03-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 509.

¹² Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 05-03-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 513.

¹³ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 18-06-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 515.

¹⁴ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 07-05-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 527.

¹⁵ Publicat a “**Ressò mont-roigenc**” el 23-01-2020. També a “Mont-roig: esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 531.

kilómetro de la población por el camino de las Poblas y del cual se desprenden olores mortíferos. Los enfermos van continuando; el que tiene la suerte de no sucumbir, sufre una convalecencia penosa y con dificultad se hallará uno que haya curado completamente”.

Déu-n’hi-do el panorama que pinta del poble!

Antigament, el camí de Les Pobles sortia del poble pel camí de les Arenes. Aviat, aquest continuava paral·lel al barranc de Vilanova cap als masos de Marcona. El de Les Pobles es desviava cap a ponent, cap als Manous. Continuava avall fins al “Mas d’en Ferratges” (actualment “Mas Miró”). Una mica més avall, girava a ponent fins trobar el barranc de Rifà, l’hostal del Gassó i arribar a la platja a tocar de la “casilla dels carrabiners”, a la platja de la Pixerota. Ho veiem en un plànol del terme de Mont-roig del 1919¹⁶.

Tres mesos després, a “El Siglo futuro”, del 19 de febrer de 1877 llegim: “En la Selva y algún otro pueblo parece que reina alguna enfermedad idéntica a la que ha causado tan fundada alarma en Montroig...”.

Deneguen permís per obrir un carrer (1877)

A la sessió del 25 de gener de 1877, de la Diputació de Tarragona, es decideix cancel·lar el permís demanat per Francesc Nogués Aguiló per l’obertura d’un nou carrer a Mont-roig. “De conformidad con lo solicitado por el alcalde de Montroig, se ordena al Arquitecto provincial el suspender su traslación a aquella villa hasta tanto que el Ayuntamiento resuelva sobre una solicitud que le ha presentado D. Francisco Nogués Aguiló para que deje sin efecto el permiso que le fue concedido sobre apertura de una calle”.

L’alcalde era Salvador Jordi Alentorn, de “cal Jordi”.

Francesc Nogués Aguiló consta -al “Cens electoral” de 1894-, que té seixanta-cinc anys, és propietari i viu al carrer de Sant Antoni núm. 32¹⁷. Era de “cal Vermell”. Estava casat amb Juliana Sardà Llaberia, germana del pedagog i polític Agustí Sardà Llaberia¹⁸.

Reforma de les ordenances municipals (1877)

A la sessió, del 29 de maig de 1877, de la Diputació de Tarragona, s’informa que “Reformadas las ordenanzas municipales de Montroig a tenor del acuerdo tratado por la Comisión provincial de veinte y ocho de Abril del año próximo pasado (1876)... acuerda consultar al Sr. Gobernador su aprobación”.

¹⁶ Vegeu el text “Mont-roig: geografies, camins i viatgers (6)” publicat a “**Ressò mont-roigenc**” (18 de maig de 2016).

¹⁷ Potser van canviar la numeració del carrer o aquesta data és incorrecte. A “cal Vermell” és al núm. 36.

¹⁸ Vegeu el text “Agustí Sardà Llaberia: pedagog i republicà” del llibre “Mont-roig: Esberles d’un mosaic esbocinat” de Martí Rom (Arola Editors, 2019), pàg. 151. I la citació de Francesc Nogués Aguiló a la pàg. 168.

Premis exposició vinícola (1877)

En el “Boletín oficial de la provincia de Tarragona”, del 24 d’agost de 1877, s’hi publiquen els “Premios de la Exposición vinícola” de la província de Tarragona. Hi trobem a varis mont-rogens:

Narcís Dalmau Maseras¹⁹, “dulce anejo, exportación”, li concedeixen “Perfección”.

Josep Pons Mariné²⁰, “tinto seco de exportación, tinto dulce de exportación”. El primer és “Perfección” i el segon “Mención”.

Francesc González Bargalló²¹, “tinto seco de exportación”, “Mención”.

Francesc Gual Vernet²², “tinto dulce de exportación”, “Mención”.

Miquel Bargalló Pujol²³, “mistela negra”, “Mención”.

Francesc Gassó Serra²⁴, “mistela blanca moscatel i mistela negra moscatel”, “Mención”.

Afer a l’hostal de Miquel Nolla (1877)

El “Boletín oficial de la provincia de Tarragona”, del 21 d’agost de 1877, publicava una informació del jutjat de Reus: “Cito y llamo a un sugeto de nacionalidad italiana, de unos treinta años de edad, que en la vigila del día de Santiago, se hospedó en la posada de Miguel Nolla, de la villa de Montroig, al que vendió una jumenta, marchándose al día siguiente según manifestó en busca de trabajo de su oficio de cubero... a prestar declaración en la causa que instruyo sobre robo de una burra de D. José Garsot, vecino de Cambrils...”.

Aquesta informació ens permet conèixer que l’hostal que hi havia a Mont-roig, en aquests anys setanta del segle XIX, era de Miquel Nolla.

He trobat que Miquel Nolla Arnal vivia, l’any 1894, al carrer de la Coma núm. 50 (Cens electoral de 1894). Però sabem que, probablement, el seu hostal, el 1877, deuria estar dins del clos murallat de Mont-roig, doncs així s’explicava en la visita que va fer aquell botànic alemany Heinrich Moritz Willkomm el 24 de març de 1873²⁵.

¹⁹ Era el mestre de Mont-roig. De “cal Maseras”.

²⁰ Consta en el cens electoral de 1894. Diu que té 68 anys i viu al carrer de Sant Antoni núm. 48.

²¹ Era veterinari.

²² El 1870 era del “Comitè republicà federal” de Mont-roig. Vegeu el llibre “Abans que el seré escampi la memòria (1). Mont-roig 1930-1936: Quan la ginesta floria” de Martí Rom (Arola Editors, 2024), pàg. 328.

²³ Consta en el cens electoral de 1894. Diu que té 75 anys i viu al carrer de la Coma núm. 65.

²⁴ De “cal Gassó”. Els seus pares eren Josep Gassó Pellicer i Maria Serra. El 1879 seria primer tinent d’alcalde.

²⁵ Vegeu el text “Un important botànic alemany a Mont-roig (1873)” del llibre “Mont-roig. D’altres esberles d’un mosaic esbocinat” (Arola Editors, 2023), pàg. 521.